

Sosyal Medya Bağımlılığının Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi¹

The Effect of Social Media Addiction On The Academic Success of High School Students

Necati BORAK^{ID}², Abdulhakim BEKİ^{ID}³

Yayın geçmişi:

Makale gelişi:
12.03.2021
Revizyon:
25.04.2021
Kabul tarihi:
13.06.2021
Yayımlanma tarihi:
30.6.2021

Anahtar kelimeler:

Sosyal Medya, Sosyal Ağ, Yeni Medya, Akademik Başarı

Keywords:

Social Media, Social Network, New Media, Academic Success

Özet: Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılmasıdır. Araştırmanın örneklemini 2018-2019 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Ümraniye ilçesinde 7 farklı okulda öğrenim gören 485 öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilerin sosyal medyaya karşı tutumlarını belirtmek amacıyla Tutgun Ünal, Aylin (2015) ‘‘Sosyal Medya Bağımlılığı: üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma’’, Fariz, Sinem (2017), ‘‘Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerinin Sosyal Destek ve Akademik Başarı Açısından İncelenmesi.’’, Karakuş, Ziya (2016), ‘‘İnternet Bağımlılık Düzeyinin Teog Ders puanları ve bazı Değişkenler açısından İncelenmesi.’’ Çalışmalarından hareketle oluşturulan anket soruları kullanılmıştır. Araştırmada genel olarak lise öğrencilerinin sosyal medya kullandıklarında akademik başarıya olumsuz etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca lise öğrencilerinin sosyal medya kullanımlarının akademik başarıya etkisinin cinsiyete göre, yaşa göre, sınıfa göre, başarı notlarına göre, okul koduna göre, anne eğitim durumuna göre, baba eğitim durumuna göre, sınıfa göre, evde bilgisayar olup olmadığı durumuna göre, anne-baba ayrı (boşanmış) durumuna göre, kardeş sayısına göre, sosyal medyayı hangi amaçla kullandığına göre, internet süresine göre değişkenler arasında farklılaştığı belirlenmiştir. ‘‘Sosyal Medyanın akademik başarıya etkisi’’ konusunda alan yazına katkı sağlanacağı ve araştırmacılara yol göstereceği umulmaktadır.

Abstract: The aim of the research is to reveal the relationship between high school students' social media use and academic delay behaviors. The sample consists 485 students studying in 7 different schools in Ümraniye, Istanbul during 2018-2019 academic year. Survey questions created based on the studies of Fariz, Sinem's (2017), ‘‘Internet Addiction Levels of High School Students in Terms of Social Support and Academic Achievement’’, Karakuş, Ziya's (2016), ‘‘Internet Addiction Level in terms of Teog Course scores and some Variables.’’ and Tutgun Ünal, Aylin's (2015) ‘‘Social Media Addiction: A Research on University Students’’. The effects of social media use of high school students on academic achievement found that it changes according to some variables like; gender, age, class, academic grades, school code, mother or/both father education level, class, presence of computer at home, parents separated or divorced, number of siblings, purpose for using social media and spending time on internet.

In the conclusion, it is determined that using social media differs among these variables and high school students are affected negatively on academic success when they use social media.

Giriş

Teknoloji, gözleme dayalı ve kanıtlanmış bilgilerin belirli amaçlara ulaşmak ve belli sorunları çözmek amacıyla uygulanmasıdır. Teknoloji, ‘‘edinilmiş yeteneklerin kullanılarak doğaya egemen olmak için ihtiyaç duyulabilecek işlevsel yapıların oluşturulması’’ şeklinde ifade edilmiştir. Genel anlamda teknoloji yeteneklerin kullanılarak doğaya egemen bir güç oluşturulabilmesi için gerekli altyapıyı sağlamaktır (Demirel, 1993).

¹ Bu çalışma, Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Programında hazırlanan ‘‘Sosyal Medya Kullanımının Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi’’ konulu Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir

²Türkolog, Gençlik Spor Bakanlığı Gençlik Merkezi, İstanbul, Sosyal Hizmet Y.Lisans Mezunu, ORCID: 0000-0002-7034-0313

³ Dr. Öğr. Üyesi, Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, ORCID: 0000-0001-5572-2113

Teknolojik gelişmelerle birlikte hayatımıza giren telefon, televizyon, bilgisayar ve tablet, toplumsal yapıda en yaygın kullanılan teknolojik cihazlar haline gelmiştir. Özellikle internete erişebilme imkânı sağlayan telefon, bilgisayar ve tablet ile birlikte çok fazla avantaja kavuşan insanların bu teknolojik ürünlerle zaman geçirme süreleri artmaktadır. Teknolojik ürünlerin çok fazla kullanılmaları sonucunda toplumda alışkanlık ortaya çıkmaktadır. Teknolojik ürünlerden telefon, bilgisayar ve tablet her an yanımızda taşıyabileceğimiz internete erişme imkanını ortaya çıkaran, getirmiş olduğu sosyal medya uygulamaları ve çevrimiçi uygulamalar internet bağımlılığını artırmaktadır. Bu durum insan hayatını olumsuz etkilemekte insanların amaçlarını ötelemelerine sebep olmaktadır.

Bağımlılık, genellikle bir maddeye fiziksel olarak bağlanmayı ifade etmek için kullanılmaktadır (Holden, 2001). Duyusal, zihinsel ya da fizyolojik tepkilerin gerçekleşmesine sebep olan maddeye alışma, bir eylemi bırakma ya da uygulama noktasında kişinin kendi dürtülerini kontrol altına alamaması olarak tanımlanabilir (Byun ve diğerleri, 2009). Bağımlılığı, bağımlı birey ile bu bireyin aşırı davranışta bulunduğu nesne arasında kurulan bir ilişki (Shaffer, 1999) olarak da ifade etmek mümkündür. Yapılan araştırmalara göre, internet bağımlılığının madde bağımlılığına benzer özellikler gösterdiği görülmüştür. Bu açıdan patolojik düzeyde internet kullanımı genel olarak davranışsal bağımlılıkların bir alt grubu olan “teknolojik bağımlılıklar” kapsamında değerlendirilmektedir (Young, 1996). Yine araştırmacılar internet bağımlılığında görülen belirtilerin, sosyal medyada da görüldüğüne ilişkin sonuçlara ulaşmıştır (Andreassen, 2012; Çam ve İşbulan, 2012; Kuss ve Griffiths, 2011; Tutgun Ünal, 2015).

Günümüzde yapılan araştırmalar insanların çoğunlukla sosyal medyayı kullandıklarını göstermektedir (Akyazı ve Tutgun Ünal, 2013; Köroğlu ve Tutgun Ünal, 2013; Usluel ve Mazman, 2009, s. 818-823; Vural ve Bat, 2010). Bu kullanımların çoğunun aşırı bir dereceye geldiği vurgulanmaktadır (Andreassen, 2012; Çam ve İşbulan, 2012; Hazar, 2011). Az ve düzensiz uyku, aşırı zihinsel meşguliyet, insanın kullanımı kontrol edememe ve kendisine limit koyamaması, erişim isteğini önlemede başarısızlık, internette her seferinde gereğinden fazla vakit geçirmek, erişimde değişken arzulamak gibi sosyal medya kullanımdan kaynaklanan günlük yaşamı doğrudan etkileyen olumsuzluklar oluşturmaktadır (Andreassen, 2012; Çam ve İşbulan, 2012; Dewald, Maijer, Oort, Kerkhof Ve Bögels, 2010). Yapılan çalışmalarda elektronik medya kullanımının günlük yaşamı ve yapılan aktiviteleri olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymaktadır (Andreassen, 2012; Suganuma, Kikuchi, Yanagi, Yamamura, Morishima, Adachi ve Diğerleri, 2007; Brunborg, Mentzoni, Molde, Myrseth, Skouveroe, Bjorvatn ve Diğerleri, 2011). Sosyal medya araçlarının yaygın bir şekilde kullanılmasıyla beraber öğrencilerin akademik başarılarını etkilemeye başladığından, araştırmalar özellikle sosyal medyanın lise öğrencilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisinin olup olmadığı üzerine araştırma yapılmıştır.

Türkiye’de de genelde internet kullanımının ve özelde de sosyal medyanın her geçen gün okul çağındaki gençler arasında yaygın bir şekilde kullanılmasına bağlı olarak ortaya çıkabilecek sorun alanlarının incelenmesi ve takip edilmesi önem taşımaktadır. İnternette harcanan süre öğrencilerin ders başarılarını da etkilemektedir. Duman (2008), Kızılkaya Cumaoğlu ve Diker Coşkun (2012), Akdemir (2013) ve Tanrıverdi ve Sağır (2014) da araştırmalarında internet kullanımı ile ders başarıları arasında ilişkiler olduğuna dair sonuçlar elde etmiştir. Ülkemizde genelde internet ve sosyal medya kullanımının her geçen gün artması ve buna bağlı olarak ortaya çıkacak sorunların incelenmesi, takip edilmesi ve önlemlerin alınması büyük önem taşımaktadır. Özellikle genç kuşağın sosyal medya ile çok fazla meşgul olmaları onları sosyal medyaya karşı koyamaz hale getirmiştir.

Lise öğrencilerinin sosyal medyayla meşgul olma seviyeleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki etkisinin incelenmesi yönünde yapılan bu çalışmanın, bu alandaki eksiklerin belirlenmesi ve çözüm yollarının geliştirilmesi yönünden faydalı olacağı düşünülmektedir.

1. GEREÇ VE YÖNTEM

1.1. Araştırmanın Tipi ve Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırma, olgu ve olayları nesnelleştirerek gözlemlenebilir, ölçülebilir ve sayısal olarak ifade edilebilir bir şekilde ortaya koyan bir araştırma türüdür (Gurbetoğlu,2018, s. 8). Bu çalışmada sosyal medyanın olumlu ve olumsuz yönleri araştırılıp lise öğrencileri üzerindeki etkilerini ortaya koymayı amaçladığı için genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için Üsküdar Üniversitesi Etik Kurulunun sayılı yazısı ile araştırmanın onayı alınmıştır.

1.2. Araştırmanın Hipotezleri

Bu araştırma için üç hipotez belirlenerek test edilmiştir. Bu hipotezler şu şekildedir;

Hipotez 1: Öğrencilerin akademik başarı durumlarında internet kullanım süresi etkili bir faktördür. “İnternet kullanım süresi arttıkça, akademik başarı azalmaktadır”.

Hipotez 2: Öğrencilerin çevrimiçi ve çevrimdışı oyun oynama süreleri akademik başarıda etkili bir faktördür. “İnteraktif oyun oynama süresi arttıkça, akademik başarı azalmaktadır”. Hipotez 3: Öğrenciler için etkili ve popüler olan bir sosyal medya aracı kullanımı, akademik başarıda önemli bir faktördür. “Sosyal medya araçlarını kullananların akademik başarıları kullanmayanlara göre daha düşüktür”.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Bu araştırma 2018-2019 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.
- Bu çalışmadaki örneklem grubu, Ümraniye lise Okullarında okuyan 485 Öğrenci ile sınırlıdır.
- Araştırmanın kapsamı SMLÖABÜE (Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerine Etkisi) Anketi’nde hazırlanan sorularla sınırlandırılmıştır.

1.4. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni İstanbul Ümraniye ilçesinde bulunan lise okullarıdır. Araştırmanın yapıldığı dönemde Ümraniye ilçesi Kaymakamlığından alınan verilere göre (Ümraniye Kaymakamlığı, lise ve dengi okullar, erişim: 4 Ağustos 2019, www.umraniye.gov.tr)

Ümraniye ilçesinde 38 lise ve dengi okulda 612 derslikteki 853 şubede 25.838 öğrenci öğrenim görmektedir. İlçede 19 adet lise ve dengi okulda 458 derslikteki 688 şubede 23.358 öğrenciyi eğitim verilmektedir. Devlet liseler; 7 Anadolu lisesi, 3 endüstri meslek lisesi, 2 kız meslek lisesi, 3 ticaret meslek lisesi, 3 imam hatip lisesi, 1 sağlık meslek lisesi olmak üzere 19’dur. Özel liselerdeki 154 derslik ve 165 şubede 2.480 öğrenci eğitim görmektedir. Özel liselerden 3’ü fen lisesi, 8’i Anadolu lisesi, 2’si genel lise (akşam lisesi), 5 sağlık meslek lisesi, 1 Uluslararası okul olmak üzere 19’dur.

Araştırma 7 devlet (Ümraniye İmam Hatip Lisesi Okul Mevcudu=1791, Madenler Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi Okul Mevcudu=1066, Evliye Çelebi Teknik Ve Anadolu Lisesi Okul Mevcudu=739, Ümraniye Merkez Anadolu Lisesi Okul Mevcudu=817, Mesleki Ve Teknik Anadolu (Kız Meslek) Lisesi Okul Mevcudu=958, Asım Ülker Anadolu İmam Hatip Lisesi Okul Mevcudu= 310, Nevzat Ayaz Anadolu Lisesi Okul Mevcudu=1038) lisesi üzerinden gerçekleştirilmiştir. Özel liselerde izin alma konusunda sorunlarla karşılaşıldığı için araştırma yapılamamıştır. Araştırmada Genel tarama yoluyla ulaşılan İstanbul Ümraniye’de lise okullarında okuyan 7 farklı liselerde okuyan öğrencilerden Halide Edip Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinden 70, Asım Ülker Anadolu İmam Hatip Lisesinden 46, Madenler Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesinden 56, Evliya Çelebi Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesinden 30, Merkez Anadolu Lisesinden 61, Ümraniye Anadolu İmam Hatip Lisesinden 144 ve Nevzat Ayaz Anadolu Lisesinden 78 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerden cinsiyet bakımından

bakıldığında ise 278 kız öğrenci, 207 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 485 öğrenci ile gönüllülük esas alınarak çalışılmıştır.

1.5. Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında literatür taramasından sonra, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini belirleyen ‘Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Bunun yanında bu çalışmaya yardımcı olan; sosyal medyanın lise öğrencilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisi öğrenmek amacıyla oluşturulmuş 25 soruluk anket kullanılmıştır. Bu araştırmanın anket soruları; Tutgun Ünal, Aylın (2015) ‘‘Sosyal Medya Bağımlılığı: üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma’’, Fariz, Sinem (2017), ‘‘ lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerinin Sosyal Destek ve Akademik Başarı Açısından İncelenmesi.’’, Karakuş, Ziya (2016), ‘‘İnternet Bağımlılık Düzeyinin Teog Ders puanları ve bazı Değişkenler açısından İncelenmesi.’’ Çalışmalarından hareketle oluşturulmuştur.

2. BULGULAR

Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular, araştırmanın amacına göre çeşitli başlıklar altında sunulmuştur. Araştırma kapsamında geliştirilen sosyal medyanın lise öğrencilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisi anketine ait geçerliliğe (kapsam ve görünüş) ve güvenilirliğe yönelik bulgular sunulmuştur. Yapılan frekans analizi ve Ki-Kare testi sonucunda elde edilen bulgular problem durumlarına bağlı olarak sunulmuştur.

Tablo 1: Cinsiyet Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

CİNSİYET	SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total
	1,00	2,00	3,00	4,00	
erkek Count	37	39	48	55	179
Expected Count	43,5	45,2	44,8	45,6	179,0
Kız Count	68	70	60	55	253
Expected Count	61,5	63,8	63,3	64,4	253,0
Total Count	105	109	108	110	432
Expected Count	105,0	109,0	108,0	110,0	432,0

Ki kare: 6,827

sd: 3

p:0,078

Tablo 1’de görüldüğü gibi, örneklem için tercih edilen erkek öğrencilerin sosyal medyaya karşı tutumlarına bakıldığında ortaya çıkan sonuç, erkek öğrencilerin sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin az olduğu görüşüdür. Kız öğrencilerde ise tam tersi bir durum ortaya çıkmıştır. Kız öğrencilerde sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olduğu ve bu etkinin akademik başarıyı olumsuz etkilediği ortaya çıkmıştır.

Tablo 2: Yaş Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

YAŞ		SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total
		1,00	2,00	3,00	4,00	
14-15	Count	43	39	39	40	161
	Expected Count	39,1	40,6	40,3	41,0	161,0
16	Count	14	26	34	22	96
	Expected Count	23,3	24,2	24,0	24,4	96,0
17	Count	33	29	22	31	115
	Expected Count	28,0	29,0	28,8	29,3	115,0
18 ve üzeri	Count	15	15	13	17	60
	Expected Count	14,6	15,1	15,0	15,3	60,0
Total	Count	105	109	108	110	432
	Expected Count	105,0	109,0	108,0	110,0	432,0

Ki kare: 11,856

Sd: 9

P: 0,222

Tablo 2’de yaş durumuna göre konu incelendiğinde, 14-15 yaşlarındaki öğrencilerin sosyal medyaya karşı olan tutumlarında öğrencilerin sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilediği görüşü ortaya çıkmıştır. 16 yaşındaki öğrencilerin sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilemediği, 17 yaşındaki öğrencilerin sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilediği, 18 yaş ve üzerindeki öğrencilerin ise sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır. Yaş kategorisine genel itibariyle bakıldığında öğrencilerin %64 (276)’ü sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilediği, öğrencilerin %36 (156)’sı ise sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır.

Tablo 3: Okul Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

OKUL		SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total
		1,00	2,00	3,00	4,00	
Halide Edip Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Count	16	18	20	16	70
	Expected Count	17,0	17,7	17,5	17,8	70,0

Asım Ülker Anadolu İmam Hatip Lisesi	Count	9	8	12	17	46
	Expected Count	11,2	11,6	11,5	11,7	46,0
Madenler Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Count	23	8	4	7	42
	Expected Count	10,2	10,6	10,5	10,7	42,0
Evliya Çelebi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Count	4	10	5	6	25
	Expected Count	6,1	6,3	6,3	6,4	25,0
Ümraniye Merkez Anadolu Lisesi	Count	11	15	13	14	53
	Expected Count	12,9	13,4	13,3	13,5	53,0
Ümraniye İmam Hatip Anadolu Lisesi	Count	23	37	32	32	124
	Expected Count	30,1	31,3	31,0	31,6	124,0
Nevzat Ayaz Anadolu Lisesi	Count	19	13	22	18	72
	Expected Count	17,5	18,2	18,0	18,3	72,0
Total	Count	105	109	108	110	432
	Expected Count	105,0	109,0	108,0	110,0	432,0

Ki kare: 35,433 Sd: 18 p: 0,008

Tablo 3'te okul durumuna göre bakıldığında ise, Halide Edip Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde okuyan öğrencilere genel itibarıyla bakıldığında, sosyal medyanın akademik başarıyı etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır. Asım Ülker Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde okuyan öğrencilere bakıldığında sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır. Madenler Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde okuyan öğrencilere bakıldığında sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilediği görüşü ortaya çıkmıştır. Evliya Çelebi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde okuyan öğrencilere bakıldığında sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilediği ortaya çıkmıştır. Ümraniye Merkez Anadolu Lisesi'nde okuyan öğrencilere genel itibarıyla bakıldığında sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır. Ümraniye Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde okuyan öğrencilere genel itibarıyla bakıldığında sosyal medyanın akademik başarıyı etkilemediği ortaya çıkmıştır. Nevzat Ayaz Anadolu Lisesi'nde okuyan öğrencilere bakıldığında ise, yine sosyal medyanın akademik başarıyı etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır. Genel itibarıyla bakılınca sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olmadığı görüşü ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4: Sınıf Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

SINIF	SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total
	1,00	2,00	3,00	4,00	
lise 1 Count	38	35	41	36	150
Expected Count	36,5	37,8	37,5	38,2	150,0
lise 2 Count	18	25	27	25	95
Expected Count	23,1	24,0	23,8	24,2	95,0
lise 3 Count	33	32	25	28	118
Expected Count	28,7	29,8	29,5	30,0	118,0
lise 4 Count	16	17	15	21	69
Expected Count	16,8	17,4	17,3	17,6	69,0
Total Count	105	109	108	110	432
Expected Count	105,0	109,0	108,0	110,0	432,0

Ki kare: 5,022

Sd: 9

P: 0,832

Tablo 4’de Sınıf seviyesi bakımından bakıldığında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Lise1,2 ve lise 4. öğrencilerinde sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olmadığı görüşü hakimken; lise3’te bulunan öğrencilerde sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etkisinin olduğu görüşü ortaya çıkmıştır. Genel itibariyle sınıf durumuna bakıldığında sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olduğu ama bu etkinin akademik başarıyı etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır.

Tablo 5: Başarı Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

BAŞARI	SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total
	1,00	2,00	3,00	4,00	
3,00 Count	17	43	38	56	154
Expected Count	37,1	37,8	39,4	39,7	154,0

4,00	Count	55	37	48	40	180
	Expected Count	43,3	44,2	46,0	46,4	180,0
5,00	Count	26	20	18	9	73
	Expected Count	17,6	17,9	18,7	18,8	73,0
Total	Count	98	100	104	105	407
	Expected Count	98,0	100,0	104,0	105,0	407,0

Ki kare: 33,015 Sd: 6 P: 0,000

Tablo 5’de sosyal medyanın akademik başarıya etkisine bakıldığında ise, anlamlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Yapılan araştırmaya göre lise öğrencilerinde sosyal medyaya olan meşguliyet arttıkça öğrencilerin not ortalamalarının düştüğü ve bu durumun akademik başarılarına olumsuz etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 6: Evinizde Bilgisayar Var Mı Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

EVİNİZDE BİLGİSAYAR VAR MI?	SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total	
	1,00	2,00	3,00	4,00		
Evet	Count	73	85	86	84	328
	Expected Count	79,7	82,8	82,0	83,5	328,0
Hayır	Count	32	24	22	26	104
	Expected Count	25,3	26,2	26,0	26,5	104,0
Total	Count	105	109	108	110	432
	Expected Count	105,0	109,0	108,0	110,0	432,0

Ki kare: 3,429 Sd: 3 P: 0,330

Tablo 6’da açıklandığı üzere, evinizde bilgisayar olup-olmadığı durumuna bakıldığında 328 (%75,93) öğrencinin evinde bilgisayar olduğu 104 (%24,07) öğrencinin ise evinde bilgisayar olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Evinde bilgisayar olan öğrencilerin %52 (170) sinin sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. Yapılan araştırmada evinde bilgisayarı olan öğrencilerden %48 (158)’i sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etkisinin olduğu görüşü ortaya çıkmıştır. Evinde bilgisayarı olmayan öğrencilerin %53,85 (56)’i sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etkisinin olduğu görüşü ortaya çıkmıştır. Evinde bilgisayar olmayıp ama sosyal medyanın akademik başarıya etkisi olmadığı görüşünde olan

öğrencilerin sayısı %46,15(44) olarak ortaya çıkmıştır. Evinde bilgisayar olmayan ama sosyal medyanın olumsuz etkisinin olmadığı görüşü hâkim olan öğrencilerin, bilgisayarlara arkadaşlarının bilgisayarlarından, internet cafelerden bilgisayarlara ulaşım sağladıkları düşünülmektedir. Bundan dolayı sosyal medyanın olumsuz etkisinin az olduğu görüşünün ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Tablo 7: Sosyal Medyayı Hangi Amaçla Kullanıyorsunuz? Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki Kare Analizi

SOSYAL MEDYAYI HANGİ AMAÇLA KULLANIYORSUNUZ?	SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE					Total
	1,00	2,00	3,00	4,00		
İnternette oyun oynayarak	Count	6	7	14	16	43
	Expected Count	10,5	10,8	10,8	11,0	43,0
Sosyal paylaşım sitelerinde chat yaparak	Count	34	47	39	34	154
	Expected Count	37,5	38,6	38,6	39,3	154,0
Film ve dizi izleyerek	Count	34	42	41	46	163
	Expected Count	39,7	40,8	40,8	41,6	163,0
Araştırma ve ödev yaparak	Count	31	12	14	14	71
	Expected Count	17,3	17,8	17,8	18,1	71,0
Total Count	105	108	108	110	431	
Expected Count	105,0	108,0	108,0	110,0	431,0	

Ki kare: 25,190

Sd: 9

P: 0,003

Tablo 7'de ise sosyal medyayı hangi amaçla kullanıldığına bakıldığında, internette oyun oynayarak kullanan öğrenciler ile film ve dizi izleyerek kullanan öğrencilerin görüşleri sosyal medya akademik başarıya olumsuz etki ettiği görüşü hakimdir. Sosyal medyayı sosyal paylaşım sitelerinde chat yaparak, araştırma ve ödev yaparak kullanan öğrenciler ise sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etki etmediği görüşü ortaya çıkmıştır.

Tablo 1 Günde Kaç Saat İnternet Kullanıyorsunuz? Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

GÜNDE KAÇ SAAT İNTERNET KULLANIYORSUNUZ?	SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total	
	1,00	2,00	3,00	4,00		
0-1 saat	Count	26	11	10	8	55
	Expected Count	13,3	13,8	13,8	14,0	55,0
1-2 saat	Count	24	30	26	21	101
	Expected Count	24,5	25,4	25,4	25,7	101,0
2-3 saat	Count	33	35	37	25	130
	Expected Count	31,5	32,7	32,7	33,0	130,0
3-4 saat	Count	11	21	15	19	66
	Expected Count	16,0	16,6	16,6	16,8	66,0
4 saatten fazla	Count	10	11	20	36	77
	Expected Count	18,7	19,4	19,4	19,6	77,0
Total	Count	104	108	108	109	429
	Expected Count	104,0	108,0	108,0	109,0	429,0

Ki kare: 45,332 Sd: 12 P: 0,000

Tablo 8’de ise günlük internet kullanım süreleri ile sosyal medyanın akademik başarıya etkisi incelenmiştir. Günlük 0-1, 1-2, 2-3 arasında internet kullanan öğrencilerde, sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etki ettiği görüşü ortaya çıkmıştır. Günlük 3-4 ve 4 saatten fazla internet kullanan öğrencilerde ise sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. Tabloya genel itibariyle bakıldığında günlük internet kullanma süresi arttıkça akademik performansa olumsuz etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 9: Boş Zamanınızı Nasıl Geçiriyorsunuz? Durumuna Göre Sosyal Medyanın Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi Ki kare Analizi

BOŞ ZAMANINIZI NASIL KULLANIYORSUNUZ?	SOSYAL MEDYA İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE				Total	
	1,00	2,00	3,00	4,00		
Tv izleyerek	Count	16	13	17	16	62
	Expected Count	15,0	15,6	15,5	15,9	62,0

sosyal paylaşım sitelerine girerek	Count	41	54	54	58	207
	Expected Count	50,2	52,1	51,6	53,1	207,0
internette oyun oynamak için	Count	11	18	26	26	81
	Expected Count	19,6	20,4	20,2	20,8	81,0
ödev yaparak ya da soru çözerek	Count	36	23	10	10	79
	Expected Count	19,2	19,9	19,7	20,3	79,0
Total	Count	104	108	107	110	429
	Expected Count	104,0	108,0	107,0	110,0	429,0

Ki kare: 35,307

Sd: 9

P:0,000

Tablo 9’da, boş zamanını nasıl geçiriyorsun sorusuna verilen cevaplarda tv izleyerek, sosyal paylaşım sitelerine girerek, boş zamanlarını internette oyun oynayarak değerlendiren öğrencilerin sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. Boş zamanlarını ödev yaparak ya da soru çözerek geçiren öğrenciler ise sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilediği görüşü ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak boş zamanlarını tv izleyerek, sosyal paylaşım sitelerine girerek, internette oyun oynayarak geçiren öğrenciler sosyal medya ile daha çok meşgul oldukları ve bunun farkında olmadıkları ortaya çıkmıştır.

3.TARTIŞMA

Alanyazında yapılan araştırmalar incelendiğinde; SMLÖABÜE Anketi’nin geliştirilmesi ve çeşitli değişkenlere göre incelenmesi çalışmalarına daha önce Hamide Akbaş COŞAR’ın “ Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Bağımlılığı ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” ve Hatice Göksu’nun “ Ergenlerin Sosyal Medya Bağımlılığının Akademik Başarılarıyla İlişkisi ve Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı çalışmaları bulunmaktadır. Alanyazında yurt içinde yapılmış çalışmalarda özellikle eğitsel yazılım değerlendirme ve içerik geliştirmeye ilgili araştırmalar bulunmaktadır. Yapılan bu araştırmalarda çeşitli değişkenlerin etkisi incelenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ile sosyal medya anketine göre internet meşguliyet durumları incelendiğinde; çalışma sonucuna göre öğrencilerin akademik başarı durumu düştükçe internet meşguliyet puanları artmaktadır. Akademik başarı durumuyla internet meşguliyet durumu arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu araştırmalar ile belirtilmiştir. Bu çalışmalarda internet meşguliyetinin akademik başarı düzeyini düşürdüğü sonucuna varılmıştır. Araştırma sonucu literatürle benzerlik göstermektedir. Bu durumun öğrencinin okul derslerine, ödevlerine ayırması gereken zamanı, internet başında geçirecek okula yönelik sorumluluklarını ihmal etmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yapılan çalışmada öğrencilerin sınıflarına göre internet meşguliyet puanları farklılık göstermektedir. Lise 3. sınıf öğrencilerin lise1, lise2 ve lise4 öğrencilerine göre internetle olan meşguliyet düzeyleri daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Wu ve Tsai ‘da (2006) öğrencilerin sınıf düzeylerine göre internet tutumlarının farklılaştığını belirtmiştir.

Yapılan çalışmada evde bilgisayar olan öğrencilerin sosyal medya ile ilişki puanları, evlerinde bilgisayar olmayan öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır.

Yapılan çalışmada öğrencilerin internet kullanım süresine göre internet meşguliyet puanları değişim göstermektedir. İnternet kullanım süresi arttıkça akademik başarı azalmaktadır. Ülkemizde internet kullanım süresine ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde; Özcan ve Buzlu (2005, s. 23-24) öğrencilerin ortalama internet kullanım süresini 3,17 yıl olarak belirlemiştir. Ata ve arkadaşları (2011) katılımcıların %56,7'sinin internet kullanım süresinin 1-4 yıl arasında olduğunu saptamıştır. Morahan-Martin ve Schumacher (2000) üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada ortalama internet kullanım süresini 20.72 ay tespit etmiştir. Doğan (2013) interneti iki yıldan fazla kullanan ergenlerin internet meşguliyet düzeyinin, interneti bir iki yıl arası ile bir yıldan az kullananlardan daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Bu çalışmada sosyal medya ile olan meşguliyet ile internet süresi arasında paralel bir ilişki ortaya çıkmıştır.

Çalışma sonucuna göre interneti araştırma ve ödev hazırlamak amacıyla kullanan öğrencilerin internet meşguliyet puanı, internetten oyun oynayarak, sosyal paylaşım sitelerinde chat yaparak, film ve dizi izleyerek gibi amaçlarla kullananlara göre daha düşük olarak saptanmıştır. Aynı zamanda interneti daha çok oyun oynamak için kullananların internet meşguliyet puanı, diğer amaçlarla kullananlara göre daha yüksektir. Esen (2009) interneti sohbet ve oyun öncelikli kullanan öğrencilerin internet meşguliyet puanlarını sosyal ağ, müzik-film ve ödev-araştırma öncelikli internet kullanan öğrencilerden daha yüksek bulmuştur. Yapılan çalışmaya benzer şekilde Thadani Ve Cheung (2011) internet meşguliyet durumuna göre sosyal medya ağlarında geçirilen zamanın nasıl etkilediğini incelediği çalışmasında, sosyal paylaşım ağlarında 3 saatten fazla vakit geçiren grubun internet meşguliyet durumunun daha yüksek olduğu ve bu nedenle, internet meşguliyet durumunda sosyal ağ kullanımının bir etken olabileceğini ifade etmiştir.

Lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışı durumlarının cinsiyete göre değerlendirildiğinde, erkek öğrencilerin puanlarının, kız öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu ve farklılaştığı görülmüştür. Yani erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha fazla sosyal medyada dolaşmakta ve derslerdeki başarıda ona göre azalmaktadır. SMLÖABÜE anketi incelendiğinde; erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre derslere daha düzenli ve hazırlıklı gelmediği, ödevlerini ve projelerini genellikle son teslim tarihlerinde yetiştirdikleri, sınavlara çalışmayı son günlere bıraktıkları, sınavlara her yönüyle çalışmadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Çakıcı (2003), Özer (2005), Aydoğan (2008), Akbay (2009), Kandemir (2010), Sarioğlu (2011), Tanrıku (2013), araştırmaları da incelediğinde benzer sonuçlar elde edilmiş, erkek öğrencilerin sosyal medya ile meşgul olma durumlarının, kız öğrencilerden daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Jackson'a (2003) göre, "erkeksi" davranışlar toplumsal etkilerden dolayı erkek öğrencilerde akademik anlamda olumsuz etkiler oluşturmaktadır. Bu sebeple, erkek öğrencilerin ödev yapma, sınava hazırlanma, akademik görevleri zamanında ve tam olarak yerine getirmeyi daha çok "kız öğrencinin" yapması gereken bir davranış olarak görüyor olabileceği ve bundan dolayı akademik erteleme davranışı sergileyebileceği yorumu getirilebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada sosyal medyanın akademik başarı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin sosyal medyanın akademik performanslarında etkili olduğunu belirttikleri görülmektedir.

Yapılan araştırmada lise öğrencilerinin sosyal medyaya olan meşguliyeti cinsiyete göre değişmektedir. Erkek öğrencilerin sosyal medya ile olan meşguliyetleri kız öğrencilerden daha çok yüksek oranda çıkmakta ve bu da akademik başarıya olumsuz anlamda etki etmektedir.

Lise öğrencilerinin sosyal medya ile olan meşguliyetleri yaşa göre değişmektedir. Yaş kategorisine genel itibarıyla bakıldığında öğrencilerin %64 (276)'ü sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilediği, öğrencilerin %36 (156)'sı ise sosyal medyanın akademik başarıyı olumsuz etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır.

Lise öğrencilerinin sosyal medya ile olan meşguliyetlerinin sınıf durumuna göre değerlendirildiğinde, sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olduğu ama bu etkinin akademik başarıyı olumsuz etkilemediği görüşü ortaya çıkmıştır.

Lise öğrencilerinin sosyal medya ile olan meşguliyetlerinin başarı notlarına göre bakıldığında lise öğrencilerinde sosyal medyaya olan meşguliyet arttıkça öğrencilerin not ortalamalarının düştüğü ve bu durumun akademik başarılarını olumsuz etkilediği ortaya çıkmıştır.

Lise öğrencilerinin sosyal medya ile olan meşguliyetlerinin okul durumuna göre değerlendirildiğinde, sosyal medyanın akademik başarıya etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır.

Lise öğrencilerinin sosyal medya ile olan meşguliyetlerinin evde bilgisayar olup olmadığı durumuna göre evinde bilgisayarı olan öğrencilerden %48 (158)'i sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etkilediği görüşü ortaya çıkmıştır. Evinde bilgisayarı olmayan öğrencilerin %53,85 (56)'i sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etkisinin olduğu görüşü ortaya çıkmıştır.

Lise öğrencilerinin sosyal medyayı hangi amaçla kullandığına bakıldığında ise, internette oyun oynayarak değerlendiren öğrenciler ile film ve dizi izleyerek kullanan öğrencilerin görüşleri sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etki ettiği görüşü ortaya çıkmıştır. Sosyal medyayı sosyal paylaşım sitelerinde chat yaparak kullanan öğrenciler ile araştırma ve ödev yaparak kullanan öğrenciler ise sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etki etmediği görüşü ortaya çıkmıştır.

Lise öğrencilerinin sosyal medya ile olan meşguliyetlerinin internet süresine göre bakıldığında internet kullanma süresi arttıkça, sosyal medyanın akademik performansa olumsuz etki ettiği görüşü ortaya çıkmıştır.

Lise öğrencilerinin sosyal medyaya olan meşguliyeti boş zamanını nasıl geçiriyorsun durumuna göre boş vaktini TV izleyerek, sosyal paylaşım sitelerine girerek veya internette oyun oynayarak değerlendiren öğrencilerin sosyal medya ile olan meşguliyetleri akademik performanslarına, boş zamanlarını ödev yaparak ya da soru çözümlenerek değerlendirilen öğrencilerden daha çok etki ettiği ortaya çıkmıştır.

Araştırmada ortaya çıkan sonuçlar çerçevesinde ortaya çıkan sorunların giderilmesi noktasında öneri kapsamında aşağıdaki hususların değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Bu öneriler ile öğrencilerin sosyal medya ile olan meşguliyetlerinin tehlikeli boyutlara ulaşmasının önlenilebileceği düşünülmektedir.

Erkek öğrencilerin sosyal medya ile yaşadığı çatışmadan dolayı mesleki/akademik çalışmalarını ve çevrelerindeki kişileri ihmal etmesi, hayatlarında olumsuzluklar ortaya çıkaracağından, sosyal medya kullanımlarını durdurmak yerine, onlara bunu azaltabilecekleri çözüm yollarının geliştirilmesi gerekeceğinden, zaman kontrolü, mesleki/akademik başarı örnekleri ile kişisel gelişim konularında seminerler düzenlenmesi.

Hem erkek hem kız öğrenciler için derse yönelik motivasyonun artırılması adına derslerin bir kısmı sosyal medya üzerinden yürütülebilir. Derslerin aktivite bölümleri ile ders amaçlı iletişim kurma sosyal medya üzerinden sağlandığında, öğrenciler arkadaşları öğretmenlere rahatlıkla ulaşabileceğinden, derse daha çok motive olacak, sosyal ilişkiler kurabilecek, dersle ilgili sorularına hızlı bir şekilde yanıt bulabilecek olup bu sayede sosyal medyadan da uzak kalmamış olacaklardır.

Liseye yeni başlayan ve yeni bir sosyal ortam ile karşılaşan öğrenciler yabancılaşma çektiğinden dolayı, sosyal medyaya daha çok yönelebilmektedirler. Bu yüzden liseye yeni başlayan öğrenciler için oryantasyon programları yapılarak lisenin tüm imkânları (öğrenci kulüpleri, spor salonları vb.) tanıtılabilir, öğrencilerin kaynaşmasını sağlayabilecek tartışma programları, gezi programları düzenlenebilir.

Öğretmenler tarafından lise dışında gerçekleştirilecek etkinlikler ile öğrencilerin sosyal aktivite ihtiyaçlarının bir kısmı karşılanabileceğinden, günlük sosyal medya süreleri de azalabilir.

Öğrencilerin sosyal medya üzerindeki davranışları ve aktiviteleri sosyal medya ile olan meşguliyeti hakkında fikir verdiğinden, alanlarında uzman öğretmenler veya öğretim elemanları bulunduğu takdirde öğrencilerin davranışlarında daha kontrollü olmaya çalışacağı düşünülebilir.

Lise öğrencilerinin yaşamlarındaki olumsuzluklardan kaçmak, yalnızlıklarını gidermek, eğlenmek vb. gibi amaçlarla sosyal medyayı yoğun kullandıkları ortaya çıkmıştır. Söz konusu amaçlarla sosyal medya kullanım sıklıkları arttıkça sosyal medya ile olan meşguliyetinin de arttığı görülmüştür. Buradaki durumlar için izlenebilecek stratejiler şöyle olabilir:

Öğrencilerin yapılması gereken çalışmaları ihmal ederek sosyal medyaya yönelmesi söz konusu çalışmayı önemsemediği veya yeterince motive olmadığını göstermektedir. Bu yüzden dersleri daha ilgi çekici hale getirmek, derslere daha çok teknolojiyi dahil etmek bu sorunu hafifletebilir.

Lise öğrencilerini kapsayan 14-18 yaş aralığındaki gençleri sosyal medyadan tamamen uzak tutmaya çalışmak yerine, sosyal medyadan olumlu yönde nasıl faydalanabilecekleri öğretilir.

Özellikle pandemi sürecinden kaynaklı çevrimiçi eğitimler vesilesi ile okullarına gidemeyen öğrencilerin vakitlerinin büyük bir kısmını sosyal medya kanallarında geçirmeleri birçok sosyal sorunu da beraberinde getirecektir. Bu sorunlara yönelik koruyucu ve önleyici tedbirlerin alınması noktasında Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı şimdiden gerekli çalışmaları hızlandırması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbay, E., S. (2009). *Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışı: akademik güdülenme, akademik öz yeterlik ve akademik yüklenme stillerinin rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Akdemir, T. N. (2013). *İlköğretim öğrencilerinin facebook tutumları ile akademik erteleme davranışları ve akademik başarıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akyazı, E. ve Tutgun Ünal, A. (2013). İletişim fakültesi öğrencilerinin amaç, benimseme, yalnızlık düzeyi ilişkisi bağlamında sosyal ağları kullanımı. *Global Media Journal TR*, 3(6), 1-24.
- Andreassen, C. S., Torsheim, T., Brunborg, G. S., & Pallesen, S. (2012). Development of a Facebook Addiction Scale. *Psychological Reports*, 110(2), 501-517.
- Ata EE, Akpınar Ş, Kelleci M. Üniversite Öğrencilerinin Problemlerini İnternet Kullanımı ile Öfke İfade Tarzları Arasındaki İlişki. *Taf Preventive Medicine Bulletin* 2011; 10(4): 473-480.
- Aydoğan, D. (2008). Akademik erteleme davranışlarının benlik saygısı, durumluluk kaygı ve öz-yeterlik ile açıklanabilirliği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara
- Büyüköztürk, G. (2015). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (21. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- Brunborg, Mentzoni, Molde, Myrseth, Skouveroe, Bjorvatn Ve Diğeri, (2011). The relationship between media use in the bedroom, sleep habits and symptoms of insomnia. *J Sleep Res.* Feb 16(this study indicates that the use of computers and mobile telephones in the bedroom are related to poor sleep habits).
- Byun, S., Ruffini, C., Mills, J. E., Douglas, A. C., Niang, M., Stepchenkova, S., Lee, S. K., Loutfi, J., Lee, J. K., Atallah, M., Blanton, M. (2009). Internet addiction: Metasynthesis of 1996-2006 quantitative research. *Cyberpsychology & Behavior*, 12(2), 203-207.
- Çam, E., & Isbulan, O. (2012). A New Addiction for Teacher Candidates: Social Networks. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(3), 14-19.
- Çakıcı, D.Ç.,(2003), Lise Ve Üniversite Öğrencilerinde Genel Erteleme Ve Akademik Erteleme Davranışının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirel, Ö. (1993). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Usem Yayınları.
- Dewald, Maijer, Oort, Kerkhof Ve Bögels, (2010). The Influence Of Sleep Quality, Sleep Duration And Sleepiness On School Performance In Children And Adolescents: A Meta-Analytic Review. *Sleep medicine reviews*, 14(3), 179-189.
- Duman, M. Z., (2008). İnternet kullanımının öğrencilerin sosyal ilişkileri ve okul başarıları üzerindeki etkisi. *Toplum ve Demokrasi*, 2 (3), Mayıs-Ağustos, s. 93-112.
- Esen KB. Çeşitli Değişkenlere Göre Ergenlerde İnternet Bağımlılığının Yordanması. *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences* 2009; 4(4): 1331-1340.
- Fariz, Sinem (2017), ‘‘ lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerinin Sosyal Destek Ve Akademik Başarı Açısından İncelenmesi.’’, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Griffiths, M. (2003). Internet Gambling: Issues, Concerns, and Recommendations. *CyberPsychology & Behavior*, 6(6), 557-68.
- Griffiths, M. A. (2005). ‘Components’ Model of Addiction within a Biopsychosocial Framework. *Journal of Substance Use*, 191-197.
- Griffiths, M. J., Kuss, D. L., & King, D. (2012). Video Game Addiction: Past, Present and Future. *Current Psychiatry Reviews*, 8(4), 308-318.
- Hazar, M. (2011). Sosyal medya bağımlılığı-bir alan çalışması iletişim. *İletişim: Kuram ve Araştırma Dergisi*, Bahar, Sayı:32, 151-177.
- Holden, C. (2001). Behavioral addictions: Do they exist? *Science*, 294 (5544), 980-982.
- Jackson, C. (2003). ‘‘Laddishness’’ as a self- worth protection strategy. *Gender and Education*, 14, 37- 51.
- Kandemir, Mehmet(2010), Akademik Erteleme Davranışını Açıklayıcı Bir Model, Doktora Tezi, Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı.
- Karakuş, Ziya (2016), İnternet Bağımlılık Düzeyinin Teog Ders puanları ve bazı Değişkenler açısından İncelenmesi. Yüksek Lisan Tezi, Mersin: Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kızılkaya Cumaoğlu, G., ve Diker Coşkun, Y. (2012). Öğretmenlerin akademik erteleme davranışı ile teknoloji kullanım durumları arasındaki ilişki. *Electronic Turkish Studies*, 7(4).

- Köroğlu, O. ve Tutgun Ünal, A. (2013). Öğretmen adaylarının sosyal ağları benimseme düzeyleri ile yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişki. *I. Ulusal Yeni Medya Kongresi 7-8 Mayıs 2013*, Kocaeli.
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2012a). Internet Gaming Addiction: A Systematic Review of Empirical Research. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 10(2), 278-296.
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2012b). Internet and Gaming Addiction: A Systematic Literature Review of Neuroimaging Studies. *Brain Sciences*, 2(3), 347-374.
- Özcan Ve Buzlu (2005), Problemlili İnternet Kullanımını Belirlemede Yardımcı Bir Araç: "İnternette Bilişsel Durum Ölçeği"nin Üniversite Öğrencilerinde Geçerlik Ve Güvenirliğı, Bağımlılık Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 1.
- Özer, B. U. (2005). *Academic procrastination: prevalence, self-reported reasons, gender difference and it's relation with academic achievement*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sarioğlu, A. F., (2011), Öğretmen Adaylarının Akademik Erteleme Eğilimi İle Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim dalı.
- Suganuma, Kikuchi, Yanagi, Yamamura, Morishima, Adachi Ve Diğerleri, (2007). Using Electronic Media Before sleep can curtail sleep time and result in self-perceived insufficient sleep. *Sleep and Biological Rhythms*, 5(3), 204-214. <http://doi.org/10.1111/j.1479-8425.2007.00276.x>
- Shaffer, H.J. (1999). On the nature and meaning of addiction. *National Forum*, 79(4), 9- 14.
- Tanrıverdi, H. ve Sağır, S. (2014). Lise öğrencilerinin sosyal ağ kullanım amaçlarının ve sosyal ağları benimseme düzeylerinin öğrenci başarısına etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Yıl: 7(18), 776-821.
- Tutgun Ünal, A. (2015). *Sosyal medya bağımlılığı: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma*. Yayımlanmış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Usluel, Y.K. ve Mazman, S.G., Adoption of Web 2.0 tools in distance education. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2009. 1(1), 818-823
- Wu, Y.T. ve Tsai, C.C. (2006). University Students Internet Attitudes and Internet Self-Efficacy: A Study At Three Universities in Taiwan. *Cyberpsychology and Behavior*. 9 (4): 441-450.
- Vural, Z. B. A. ve Bat, M. (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: Ege Üniversitesi iletişim fakültesine yönelik bir araştırma. *Yaşar Üniversitesi Dergisi*, 20(5), 3348-3382.
- Young, K. S. (1996). Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder. *Cyberpsychology & Behavior*, 1(3), 237-244.

.ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Toplumsal Politika Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir.